

Täysistunto

Tiistai 27.9.2016 klo 14.03—21.47

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilasvammalain 6 ja 6 e §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 154/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

19.15 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalakia siten, että kunnan tai kuntayhtymän järjestämistä sosiaali- ja terveyshuollon avopalveluista aiheutuvat kustannukset korvattaisiin talvi-, jatko- ja Lapin sotien johdosta vahingoittuneille tai sairastuneille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on nykyisen 15 prosentin sijasta vähintään 10 prosenttia.

Pidän esitystä erittäin tärkeänä ja kannatettavana. Valitettavasti tämä esitys tulee monelle sotiemme veteraanille jo liian myöhään. Tämä on kuitenkin hieno kädenojennus veteraaneillemme ja osoitus siitä, että hallitus huomioi Suomen 100-vuotisjuhlia myös kunnoittamalla veteraaneja esityksen mukaisesti.

Olisin omalta osaltani halunnut korvausten piiriin myös varusmiespalveluksessa ja YK-tehtävissä vahingoittuneet ja sairastuneet invalidit, vaikka heidän tehtävänsä ovat olleet toisenlaisia sodassa palvelleisiin nähden. Toivottavasti heidän vuoronsa on seuraavaksi.

19.16 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus on huomionut hyvin sodissa 1939—1945 vammautuneet ensi vuoden budjetissa, kuten tämä hallituksen esitys osoittaa. Sotainvalidien haittaraja-aste lasketaan 15 prosentista 10 prosenttiin. Ehdotettu lainmuutos laajentaa korvauksen saajien piiriä ja edesauttaa ikääntyneiden sotainvalidien selviytymistä omassa kodissaan kotipalvelun, asumispalvelujen, liikkumista tukevien palvelujen, omaishoidon tuen sekä avosairaanhoidon turvin.

Ensi vuonna Suomen täyttäessä 100 vuotta on moraalisesti ja yhteiskunnallisesti tärkeää, että kaikki sotiemme veteraanit saavat kaiken tarpeellisen avun kotona selviytymiseen. Hallituksen esitys pyrkii varmistamaan, että sotainvalidi- ja veteraanietuuksiin oikeutetut ryhmät saavat etuudet ja palvelut niin kauan kuin hoivan ja huollon tarve jatkuu. Myös Ruotsissa asuvat sotainvalidit saatetaan tämän lainmuutoksen myötä tasa-arvoiseen asemaan Suomessa asuviin sotainvalideihin nähden.

Arvoisa puhemies! En voi olla kuitenkaan toteamatta seuraavaa.

Sotainvalidien ja veteraanien etuja koskevia parannuksia olisi pitänyt tehdä enemmän jo aiempien hallitusten aikana. Sillä olisi ollut kansan tuki, ja maamme talous olisi varmasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

kestänyt sen. Nyt veteraaneja on jäljellä enää noin 22 000. Veteraanien vähentyessä pitäisi kaikilla heillä olla heidän niin halutessaan mahdollisuus päästä hoitokotiin ilman pitkiä jonoja, ilman hakemusten täyttämisiä. Kohdalleni on sattunut monia 95—100-vuotiaita veteraaneja, joilla ei ole ollut lähiomaisia auttamassa hoivapaikkaan muuttamista kotoa. Onneksi välittävänä osapuolena on ollut välittävät naapurit, jotka ovat tuoneet tämän asian tietoisuuteen ja ilmoittaneet tästä.

Lopuksi: puolisoiden ja sotaorpojen asema olisi myös huomioitava ja, aivan kuten edustaja Kulmala sanoi, myös tulevaisuudessa YK-sotilaat ja niissä hommissa haavoittuneet. — Kiitos.

19.19 Reijo Hongisto ps: Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalakia siten, että avopalveluista aiheutuvat kustannukset korvattaisiin niille vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille tai sairastuneille, joiden työkyvyttömyysaste on nykyisen 15 prosentin sijasta vähintään 10 prosenttia. Tämä on todettu useassa puheenvuorossa.

Heitä arvioidaan olevan asiakkaina kunnan avopalveluissa Suomessa noin 440 ja Ruotsissa noin 20. On hyvä, että viime vuosina on pyritty parantamaan myös Ruotsissa asuvien suomalaisten sotainvalidien mahdollisuutta maksuttomiin palveluihin Suomen lainsäädännön perusteella, jotta kummassakin maassa asuvat suomalaiset sotainvalidit olisivat keskenään mahdollisimman tasa-arvoisessa asemassa — samassa poterossa, kuten tavattiin sanoa.

Lainmuutos ensi vuodesta alkaen aiheuttaisi lisäkustannuksia arviolta 4,7 miljoonaa euroa ja vuonna 2018 noin 3,7 miljoonaa euroa. Ruotsissa asuvien tukeminen maksaa noin 100 000 euroa. Eli kyse on valtion menoihin tai velkaan nähden pienestä summasta, jolla on varmasti arvoaan suurempi merkitys tuen saajien keskuudessa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni toisaalta voidaan kysyä, eivätkö kaikki keskuudessamme elävät sotiemme veteraanit ole jo ikänsä perusteella sellaisessa kunnossa, että heillä kaikilla on vähintään tämä 10 prosentin työkyvyttömyysaste, mielestäni suurempikin. Toivon, että jokainen meistä edustajista vahtii omassa kunnassaan ja vaalipiirissään sitä, että tulevina vuosina nämä määrärahat ja budjetissa rintamaveteraanien avopalveluihin osoitetut määrärahat kohdennetaan kunnan toimenpitein mahdollisimman tehokkaasti veteraanien tukemiseen heidän tarpeidensa mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi lakiesitystä.

19.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Nyt ovat käsillä ne vuodet, jolloin meidän on viimeistään maksettava kunniavelkamme Suomea sodissa puolustaneille henkilöille. Tämä sotilasvammakorvauksiin tarkoitettu määräraha on sotainvalidien poistuman myötä vähentynyt viime vuosina, mutta toisaalta valtiovarainvaliokuntakin on viime vuoden lopulla edellyttänyt mietinnössään, että lievävammaisten sotainvalidien kunnallisten avopalveluiden haitta-asterajaa alennetaan viimeistään vuonna 2017, jolloin vietämme Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa. Nyt tämä asia siis toteutuu.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä tervehdin tätä hallituksen esitystä erittäin suurella ilolla. Lievävammaiset sotainvalidit ovat olleet kotiin vietävien palveluiden suhteen väliinputoajaryhmä. Tarve kotiin vietäville palveluille on kuitenkin suuri, ja ne ovat laitoshoidon verrattuna edullisia tukien myös hyvin kotona asumista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

Tämän lakimuutoksen arvioidut kustannukset ovat vuosittain ainoastaan noin 5 miljoonaa euroa. Se on hyvin pieni hinta siitä, että saamme säätää tänä päivänä lakeja suomen kielellä täällä kansallisessa parlamentissamme.

19.23 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! On helppo yhtyä näihin edellisiin puheenvuoroihin, mitä täällä on pidetty näiden sotainvalidien tilanteesta. Nyt on myönteistä se, että tätä haitta-astetta madalletaan 10 prosenttiin ja mahdollistetaan sotainvalideille palveluiden saanti kunnissa. Nyt on ehdottoman tärkeää, että kunnat tekevät palvelutarpeen arviointia ja rekrytoivat riittävästi henkilökuntaa, että nämä ihmiset saavat ne tarvittavat palvelut.

Minun täytyy todeta Etelä-Karjalasta se, että meillä Eksoten alueella on ollut jo useita vuosia keskitetty palvelu, jossa on koottu kaikki sotainvalidit ja myös siten veteraaneja, että heidän tilannettaan seurataan, selvitetään ja palvelutarpeen arviointeja tehdään aina tarvittaessa, mitä kautta sitten on pyritty turvaamaan heille kaikille tarvittavat palvelut, mitä he tarvitsevat. Tältä osin tilanne heidän osaltaan on parempi. Mutta meidän täytyy muistaa, että suurin osa näistä sotainvalideista asuu vielä kotona, ja sen takia on tärkeää, että nyt näitä kotiin viettäviä palveluita tämän lainsäädännönkin parantuessa turvataan kaikkialle Suomeen.

19.24 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin hyvä esitys, ja mielelläni annan kiitosta hallitukselle tästä esityksestä. Avopalveluita laajentamalla voidaan pidentää sitä kotona olemisen aikaa ja samalla vähennetään sitä laitoshoidon tarvetta. Tämä on hyvä sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Toki silloin, kun kotona oleminen ei ole enää turvallista ja ihminen ei halua siellä kotona olla, yhteiskotiin on päästävä mahdollisimman nopeasti. Mutta monet sotainvalideista haluavat olla kyllä mahdollisimman pitkään kotona, jos sinne saa riittävästi apua.

19.25 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan veteraanien palveluja uudistetaan vastaamaan heidän palvelutarpeitaan, ja nyt jos koskaan aika on näin tehdä. Veteraanijärjestöt ovat olleet vuosittain asialla, ja he ovat myös toivoneet, että tätä haitta-astetta lasketaan 15:stä 10 prosenttiin. Näitä kunnallisia avopalveluita ovat ateriakuljetus, siivous ynnä muut kodinhoitopalvelut. Sama koskee sitten myös näitä Ruotsissa olevia 18:aa henkilöä. Kun tiedetään, että näitten keski-ikä on 92 vuotta, niin voidaan todeta, että tänäkin vuonna viimeinen iltahuuto soi monelle veteraanille ja vuonna 2025 näitä veteraaneja olisi enää noin 1 200 henkilöä yleensäkin, niin että nyt meidän kyllä pitää tehdä kaikki voitavamme — varsinkin, kun itsenäinen Suomi täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Jokainen meistä tietää, että ilman heidän ponnisteluitaan me emme saisi tänäkään päivänä elää vapaassa Suomessa.

19.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaisen hyvä hallituksen esitys, jossa sotilasvammalakeja muutetaan niin, että haitta-asteen taso pudotetaan 15 prosentista 10 prosenttiin niin, että lähes kaikille invalideille, sodissa vammautuneille henkilöille voidaan turvata se kotihoito mahdollisimman pitkään ja kuntoutus myös siinä samalla. Sodissamme vammautuneet sotilaat, aikanaan kun saivat vamman, ovat kantaneet tätä vammaa läpi elämän, ja jokainen voi kuvitella, kun ikää tulee lisää, miten niiden vammojen vaikuttavuus lisääntyy koko ajan. Kun Suomi valmistautuu nyt juhlimaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 90/2016 vp

100:aa itsenäisyyden vuottaan, niin tällaisten asioiden kuntoon laittaminen on meille ensiarvoisen tärkeää, ja aivan kuten tiedämme, tässä valtion talousarviossa on myös riittävät kuntoutusrahat kaikille niille sotiemme veteraaneille, että he pääsevät asianmukaiseen kuntoutukseen.

Tässä voi samalla lähettää terveiset myös kuntien päättäjille ja niin luottamusmiehille kuin valmisteleville virkamiehille, että jokainen kunnassa asuva veteraani, sotiemme veteraani, saa yhteydenoton ja hänestä pidetään hyvää huolta ja ennen kaikkea varmistetaan se, että nyt valtion myöntämät rahat kaikki käytetään kuntoutukseen niin, että veteraanien viimeiset elinvuodet ovat kovan elämäntyön jälkeen hyvin mukavia ja he saavat olla mahdollisimman pitkään kotona ja ennen kaikkea saavat asianmukaista hoitoa.

19.28 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys sotavammalain muutoksesta on oikea ja hyvä ensi vuoden juhlavuosikin huomioon ottaen. Tosin on myönnettävä, että viimeisillä hetkillä ollaan liikenteessä tämän asian kanssa. Meidän keskuudessamme on todella nämä 22 000 veteraania, ja meidän on pidettävä huolta siitä, että yksikään heistä ei jää näitten palveluitten ja mahdollisten etuisuuksien ulkopuolelle. Aikaisemmin ainakin kuntatasolla oli ongelmia siitä, että riippui hyvin paljon itsensä veteraanin tai hänen omaistensa aktiivisuudesta se, saiko veteraani tai invalidi näitä hänelle kuuluvia palveluja. Sitten vastuu siirtyi vapaaehtoisvoimin esimerkiksi vanhusneuvostoilta, ja nyt onkin mietittävä sitä, millä tavalla tästä asiasta huolehtimista voisi keskittää aivan viranomaistyöksi joko kunta- tai maakuntatasolle. Luulisi, että nämä 22 000 ihmistä saataisiin näin kunniakkaasti hoidettua, ja on pidettävä huolta siitä, heistäkin kaikki ovat yksilöjä, että yksilöllisen hoidon, oli se sitten kotiin tai muuten toteutettavissa, täytyy toteutua.

19.29 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Vuosien mittaan tästä asiasta on tehty lukuisia aloitteita ja myös lausumia. Niin tehtiin viime syksynäkin: me valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostossa, jossa olen puheenjohtajana, kirjoitimme mietintöön lausuman, jossa edellytettiin tämän sotilasvammalain ja muiltakin osin veteraanien asioiden hoitamista niin, että niihin ei enää tarvitse eduskunnassa ja valiokunnassa koskaan puuttua. Nyt on syytä lausua valiokunnankin puolesta hallitukselle kiitokset, että lausuman mukaisesti on toimittu ja tämä esitys on meillä käsitellessä nyt. Ensi vuosi on Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuosi. Siihen voi hyvin vedota, ja toisaalta sodan päättymisestäkin on jo kulunut yli 70 vuotta, eli ollaan kyllä viimeisissä ajoissa, kun tätä asiaa edes voidaan käsitellä.

Tässä keskustelussa on noussut esille tämä kuntien erilainen tilanne, ja se nousi myös viime syksynä, kun käsitelimme tätä asiaa jaostossa. Ilmeni, että eri kunnissa näitten määrärahojen käyttöaste vaihtelee tavattoman paljon. Jossakin Pohjanmaan kunnassa käytetään kaikki ja hyvin, jossakin muualla päin Suomea jää käyttämättä huomattavakin määrä, vaikka veteraaneja olisi. Tähän puoleen nyt tänään, kun kuultiin ministeriötä tästä asiasta ensi vuoden osalta, kiinnitin asiantuntijoiden huomion, ja he olivat samaa mieltä, ministeriön edustajat, että tässä on ongelma. Toivon todella, että nämä kuntakohtaiset erot saadaan kuntoon ja veteraanien kohtelu kaikkialla asianmukaiseksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.